

REDACTIE:

E. HEIMANS, J. JASPERS JR, EN JAC. P. THIJSSE.

Adres van de Redactie:

JAC. P. THIJSSE, 1^E HELMERSSTRAAT 171.

UITGAVE VAN:

W. VERSLUYS TE AMSTERDAM.

Prijs per jaar 1 3.60.

DE JAN VAN GENT.

(SULA BASSANA).

„Vijfenvoertig cents strafport, mijnheer,” zei mijn Texelsche brievenbesteller, terwijl hij mij het smalle drukwerkje overhandigde. Daarbij was op zijn gezicht te lezen, hoezeer hij met mijn ongeval begaan was; hij was er zelfs verlegen onder en achtte zich verplicht, in alle bijzonderheden te vertellen, hoe de „fraude” ontdekt was. „Maar u kunt de brochure weigeren,” voegde hij er aan toe, „dan bent u natuurlijk van de boete vrij.”

Het Engelsche postmerk op de kruisband en het eenvoudige leigrauwe omslagje, dat er onderdoor schemerde, deden mij echter vermoeden, dat we hier niet te doen hadden met een prijscourant van de „Printemps” of met een verslag van de een of andere vereeniging in geldverlegenheid. Ik scharrelde daarom mijn negen stuivers bij elkander, schonk de brievenbesteller, mitsgaders het heele personeel van het postkantoor, mijn absolutie en haaste mij, het dure kruisbandje te verbreken.

Het bevatte een dun boekje, zestien bladzijden groot, een overdrukje uit de verhandelingen van de Vereeniging voor Natuurlijke Historie van Norfolk en Norwich, een van de beste vereenigingen van dien aard in heel het Vereenigd Koninkrijk van Groot-Britannië en Ierland.

Verscheiden leden er van kennen de weg naar Texel al beter dan menig Nederlandsch natuurvriend, zodoende was ik dikwijls in de gelegenheid kennis met hen te maken

en ik heb veel van hen geleerd, tot het liedje van „For he is a jolly good fellow” toe — wat zooveel is als het Engelsch voor „Lang zal hij leven in de gloria”.

Want met al hun grondige kennis en veelzijdige ontwikkeling, of misschien juist daardoor, waren zij de vrolijkste luidjes van de wereld en een dag in de open lucht bij de wijde zee, op het blonde duin of in de bloemrijke weide met klim- en spring- en zwempartijtjes en allerlei vogelavonturen bracht hen in een toestand van uitgelaten vroolijkheid.

Zoodat het gebeuren kon, dat op een avond drie van die „stijve Engelschen” en wel een dominé, een advocaat en een landmeter, met een leerling van de Wageningsche Landbouwschool en een Hollandsche bovenmeester, in een tentwagentje het stadje Den Burg kwamen binnenrollen, onder het uitgalmen van elkanders vreugde- en corpsliederen.

Dit is nu nog wel geen natuurlijke historie van de Jan van Gent (Sula bassana), maar al deze herinneringen komen mij voor de geest, nu ik het boekje ter hand neem, waaraan ik straks eenige der beste gegevens voor mijn opstel ontleenen zal. Ook lijkt mij die tentwagentjes-geschiedenis geen onaardige mededeeling voor hen, die zich de natuurliefhebber, of wilt ge het wat ernstiger, de „natuuronderzoeker” dan, nog altijd voorstellen als een

staak met een botaniseerbus om het lijf en een bril op zijn neus, altijd op stelten vanwege de „wonderen der schepping”.

Nu, die advocaat dan zond mij de bewuste brochure en hij was het, die zich aan de administratieve zonden had schuldig gemaakt, die mij mijn lieve geld kosten, en de brave brievenbesteller een pijnlijk oogenblik hadden bezorgd. Hij had een vacantiereisje gemaakt naar de Westkust van Ierland en over zijn ervaringen een artikel geschreven, getiteld „Notes on Bird-life of the Skellig-Rocks”. Daar hij nu heel goed wist, dat in onze woordenboeken zulke namen als b.v. „Manx Shearwater, Kittiwake” en dergelijken nooit te vinden zijn, had hij zich de bemin-

Ik zal maar niet vertellen, hoeveel maal ik 's winters na een storm of terwijl die nog raasde in onze duinen tevergeefs heb rondgezworven, om van die wintergasten te zien. Wie tafereel XIV in Schlegels Vogels van Nederland raadpleegt, zou wel kunnen denken, dat van de menigte vogels, daarop afgebeeld, tenminste wel enkele op de besneeuwde duinen zouden moeten worden aangetroffen. Meestal is dat niet zoo en vaak heb ik uren lang de kust gevolgd, zonder iets anders te zien, dan de woeste branding, het schoongeveegde strand en de zuiver loodrecht afgesneden duinrand, een steile zandmuur van vijftien tot twintig meter hoog. Alleen hongerige bonte kraaien trippelden al langs de zee.

Jan van Gent (*Sula bassana* Oud.
Opgezet en gefotografeerd door P. L. Steenhuizen.

nelijke vrijheid veroorloofd, om van alle Engelsche vogels de Latijnsche naam op de kantjes er bij te schrijven.

Alsof dat nog niet genoeg was, bracht hij onze post-en telegraafwet een slag in 't aangezicht toe door in sierlijk Nederlandsch (want hij bestudeerde onze taal) op het omslag te schrijven: „*In deze brochure ik heb de Latijnsche naamen der vogels tusschen de regels geschreven, want ik heb de Nederlandsche naamen te vernemen niet kunnen.*”

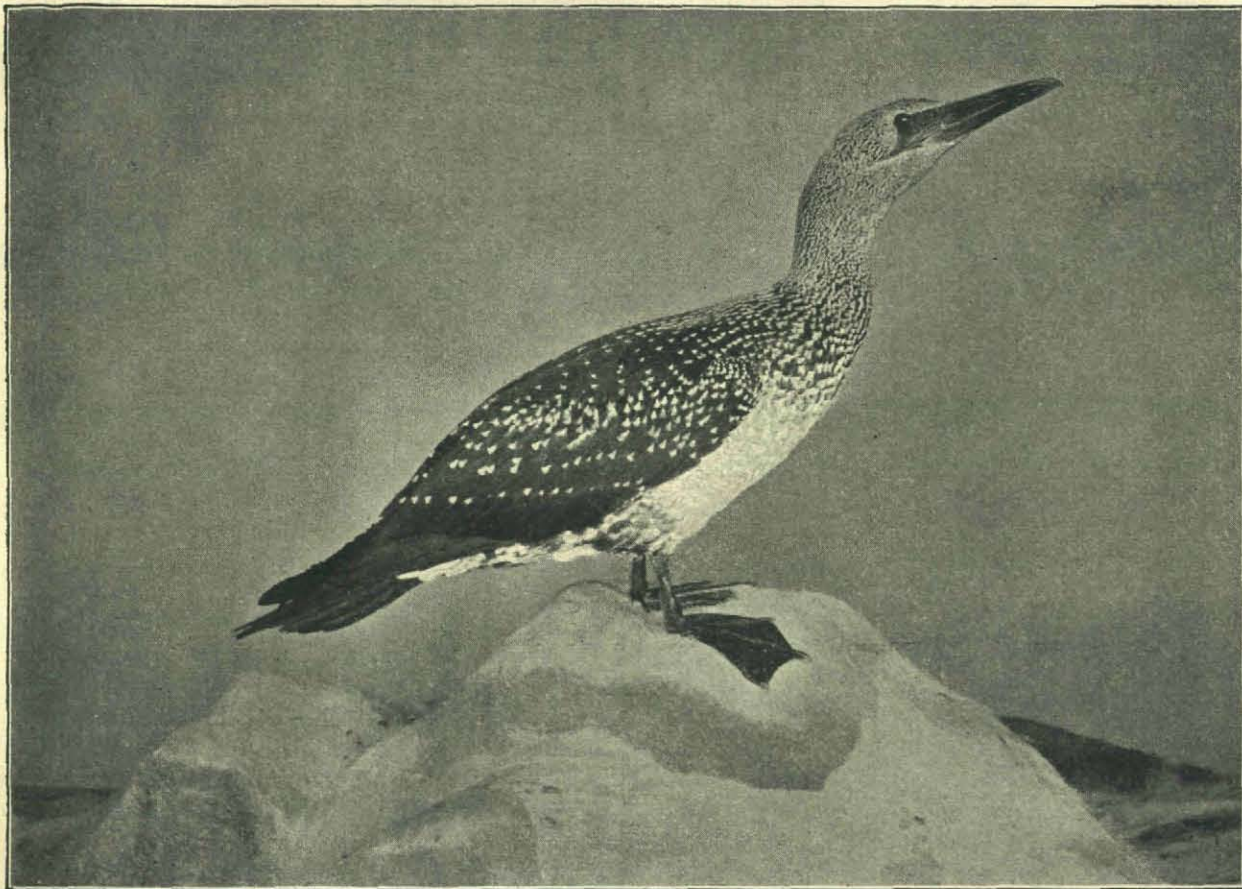
Zulk een opeenstapeling van wandaden mocht natuurlijk niet ongestraft blijven.

Intusschen was ik met de brochure niet weinig in mijn schik, want er stonden allerlei bijzonderheden in van vogels, die wij hier alleen in de winter bij stormweer te zien krijgen. En de koning van die vogels is de Jan van Gent.

Doch laat u niet te gauw ontmoedigen. Een nauwe kloof geeft ergens toegang tot het duin, de wind heeft er een pad diep uitgeschuurd en in een hoek de sneeuw steil opgewaaid tot een gelijkenis van een gletscherwand. Waar 't helmgras boven de sneeuw uitstak, heeft het, gebogen door de wind, een grillig figuur van duizend zuivere cirkelbogen gekrast in 't effen kleed of verder wel in 't harde zand. Doodsch en stil strekt de vallei zich voor u uit, verder verrijzen weer witte heuvelen. Zwarte knoestige armen van de duindoren steken hier en daar omhoog, oranjeroode bessen zitten er stijf tegen aan geplakt. Daar ginds beweegt iets. Een groote witte vogel, bijna zoo groot als een zwaan, maar met zwarte vleugeltoppen, waggelt onbeholpen van een heuveltje af en poogt ons te ontgaan. Hij slaat de breede vlerken uit, maar tevergeefs,

hij kan zijn vlucht niet krijgen. Als wij hem naderen, spert hij de groote loodgrauwe snavel wijd open en blaast ons aan, maar het gele oog staat dof en mat en de snavelhouden, die hij ons aan de beenen toebrengt, zijn nauwelijks voelbaar. De vogel is met de hand te grijpen en mee te nemen. Waarheen? Stuur hem naar Artis, met nauwkeurige opgaaf van vindplaats en datum. Daar leeft hij dan misschien nog een dag of wat, maar op een morgen ligt hij dood in de volière. Steenhuizen zet hem op en hij krijgt een plaats in de Fauna, 1ste zaal, tweede plank in de vitrine links, juist in 't hoekje. Daar staan er nog een stuk of acht: alle gevangen in 't najaar of in de

pelikaan bewoont de Noord-Atlantische Oceaan, hij vischt wel in Nederlandsche wateren en Nederlandsche visschers bevangen de zijne. Als in Augustus en September onze Texelsche en Terschellingsche visschers wat ver de Noordzee opgaan, dan komen zij hem wel hier of daar tegen, reizigers met de Hullsche boot kunnen hem al halfweg zien zweven in de buurt der vischrijke ondiepten van de Doggersbank, gemakkelijk van meeuwen te onderscheiden door zijn grootte, zijn lange snavel, zijn slanke zwartgepunte vlerken en zijn staart, waarvan de middelste pennen aanzienlijk langer zijn dan de zijveeren — het tegenovergestelde van een zwaluwstaart dus.

Jan van Gent. Jong exemplaar.
Opgezet en gefotografeerd door P. L. Steenhuizen.

winter, de meeste in de duinen, sommige meer in 't binnenland.

Zoo komt de Jan van Gent in ons land voor, ook in België en Duitschland, zelfs nog aan gene zijde van de Elbe.

De jonge vogel op blz. 183 afgebeeld, is in October van dit jaar levend gevangen onder Zuid-Schalkwijk bij Haarlem, de heer Hartgrink aldaar heeft hem aan Artis ten geschenke gegeven, [waar het dier nog eenige dagen heeft geleefd. Een paar jaar geleden heeft een volwassen vogel het eenige maanden kunnen uithouden.

Er bestaat dus nauwelijks reden, om de Jan van Gent onder de vogels van Nederland mee te tellen, vooral als we aannemen, dat Nederland bij de kustlijn ophoudt. Zoolang we echter nog duizenden brave en dappere landgenooten bezitten „wier hart leeft op de baren”, is er nog een andere lezing mogelijk. De Jan van Gent of rots-

Onze haringvisschers kennen hem ook en die hebben waarschijnlijk allemaal peet over hem gestaan, toen hij Jantje gedoopt is. Zijn familienaam Gent is zoo oud als de wereld, en beteekent eenvoudig gans, mannetjes-gans of groote gans en geen wonder is het dat een groote witte watervogel zoo genoemd wordt.

De gelijkenis is echter maar zeer oppervlakkig, want heelemaal wit is de Jan van Gent ook niet. Van de zwarte slagpennen sprak ik reeds en de kop is vooral aan de kanten duidelijk geel, een beetje in 't roestkleurige. Zie ook eens naar de snavel en naar de pooten. De vier teenen zijn alle naar voren gericht en alle vier door zwemvliezen verbonden. Dergelijke „roeipooten” zijn zeer kenmerkend voor de pelikanen, waartoe onze vriend Jan behoort, evenals onze oude bekende de aalscholver, botscholver (botkol). Maar onze visschers kijken zoo nauw

niet en blijven hem Gent noemen en of ze nu vergeten zijn, dat Gent „gans” beteekent, weet ik niet, maar velen voelen zich nog genoodzaakt hem met de naam, „Schotsche Gans” te betitelen.

In 't Engelsch heet hij Gannet, wat natuurlijk precies hetzelfde is, of ook wel Solan goose, wat in de woordenboeken vertaald wordt met „gans van de Solent” (de bekende zee-arm tusschen Wight en Engeland zelf). Die vertaling komt mij echter zeer verdacht voor; ik geloof dat Solan met de Solent even weinig heeft uit te staan als Gent met onze oude zeeheld Van Gend, die in 1672 bij Solebay zoo roemrijk het leven liet. Andere woordenboeken zeggen dan ook weer, dat Solan, waarvan de wetenschappelijke naam „Sula” het Latijnsche afgietsel genoemd kan worden, een heel oud IJslandsch woord is, dat . . . Jan van Gent beteekent. Zoo kom je achter de waarheid.

De Duitschers noemen onze vogel Tölpel, d. i. „onbeholpen, linksch schepsel”, en daar meenen ze groot gelijk aan te hebben, want ze oordeelen naar de enkele vogels die ze bij Hannover b.v. honderd uren van de zee af kreupel, vleugellam en uitgehongerd aangetroffen hebben.

Maar zoo ooit, dan is het hier, dat de schijn bedriegt. In vlugheid, kracht, scherpheid van gezicht staat de Jan van Gent ver boven de Zilvermeeuw of de Burgemeester zelfs; en iedereen die — al is het ook maar aan een doode vogel — de ontzaglijke vleugels heeft uitgespreid gezien, het massief gebouwd borstbeen met de vier sleutelbeenderen heeft betast, zal moeten erkennen, dat deze vogel ten volle verdient in één adem genoemd te worden met de Albatros of Fregatvogel.

Het zou een dag of wat zeeziekte waard zijn, om hem eens in zijn volle kracht te zien op de kust van Schotland boven een school haring. Die arme haringen! Log en lui drijven ontelbare haringbuizen over het groene water en garen met hun netten de glinsterende buit. Hoog in de lucht, vijftig, zestig, honderd meter hoog, zweven de rotspelikanen in een onafzienbaar gelid, honderd in een rij over een front van een uur gaans. Van oogenblik tot oogenblik schiet er een met duizelingwekkende snelheid naar beneden, ploft in de zee, zoodat het water in wit schuim meterhoog opspat, grijpt zijn prooi en verslindt die zwemmende. Met een paar krachtige vleugelslagen op het watervlak weet hij zich uit zee omhoog te werken en in een paar spiraalzwaaien neemt hij zijn plaats in 't gelid weer in. Dat gaat zoo de heele lange Meidag door. De vogels ontwikkelen daarbij een onverzadelijke vraatzucht, naar 't heet schrokken zij zich vol, tot zij niet meer kunnen vliegen, zelfs niet meer duiken. Ze zijn dan met de hand te grijpen. Die jongen hebben, vullen hun keelzak, die bij hen geheel op dezelfde wijze als bij de echte pelikanen is ingericht, maar kleiner is, met drie of vier haringen en spoeden zich daarmee naar hun ong. Want meer dan één hebben zij er nooit.

De Jan van Gent broedt bij duizenden en tienduizenden tegelijk op verschillende rotseilanden langs de Atlantische kust en wel bij voorkeur op de afgelegenste en ontoegankelijkste. De bekendste broedplaats is wel de Bass-Rock in de Golf van Edinburg, waar het aantal, dat er ieder jaar broedt, op twintigduizend geschat wordt. De Wilde Noordwest-kust van Schotland herbergt ze ook bij

duizenden en wel op Ailsa-Craig in de Clydebaai en in de Hebriden op St. Kilda, the Stack en Suleskerry (= Sulasgeir = rotspelikanenklip).

In Ierland is de eenige broedplaats Little Skellig, een klein rotseiland, met Great Skellig, Lemon Rock en Puffin Island, een overblijfsel van een voormalig schiereiland aan de verbrokkelde Zuidwestkust. Op Lundy Island in het Verkeerde Kanaal broeden er ook een paar honderd en dan zijn er nog verscheidene broedplaatsen op de Shetlands eilanden, de Faroër en op IJsland.

In Amerika nemen de vogels ongeveer dezelfde plaats in als hier in Europa. In de Fundy baai en de golf van St. Laurens zijn verscheidene rotsen en eilandjes die de namen voeren van Gannet-Rock, Gannet-crag of Gannet-island en waar de Jan van Gent dan ook bij miljoenen moet voorkomen.

Om nu een denkbeeld van zulk een broedplaats te geven kan ik niet beter doen, dan een stuk te vertalen uit mijn beroemde brochure.

„Wij verlieten Great Skellig omstreeks om drie uur en roeiden langzaam over de zee-arm, die beide eilanden van elkander scheidt en die ongeveer een Engelsche mijl breed is. De deining was sterker geworden en veroorzaakte een hevige branding langs de noordkant van de rots, waar men anders bij kalm weder gemakkelijk landen kan, en nog wel op een punt, vanwaar het hoogste deel van het eiland gemakkelijk te bereiken is.

De snelle verwerking van de rots, een soort van zandsteen met lagen kalksteen vermengd, geeft aan het eiland een heel bijzonder voorkomen. Het verrijst uit zee als een rij van ruwe pyramiden met scherp gezaagde toppen; de hoogste top bereikt een hoogte van honderd en vijftig meter. De basis van het eiland beslaat zeventien acres. Toen wij naderbij kwamen, bleek de rots vol met vogels te zijn. Alken en zeekoeten zaten in geregelde en dicht opeengepakte gelederen langs elke rand en kam in het westelijk gedeelte van het eiland. Onze roeiers noemden ze Kerry-schutterij en die vergelijking met mannen in 't gelid, roerloos en stokstijf, is zeker niet ver gezocht. Wij roeiden een eindje verder langs de zuidkant van het eiland, waar de klippen loodrecht uit het diepe water verrijzen.

Hier landden wij op een steile rotshelling, vol spleten en bedekt met schelpdieren. Wij moesten uit de boot springen, als die met de deining hoog genoeg kwam. Onze bootslieden hielden hem met inspanning van alle krachten met hun lange riemen van de rots af en schreeuwden elkander toe in plat Iersch, hun moedertaal, waarin zij in oogenblikken van spanning en opgewondenheid altijd vervielen.

Een kort maar vermoeiend klimpartijtje met handen en voeten bracht ons boven op de rots en wij trokken nu voort langs de steile en glibberige helling, begroeid met Engelsch gras (*Armeria maritima*) naar de broedplaatsen van de Jan van Gent op het oostelijk einde van het eiland. Sedert de vorige zomer had niemand een voet op de rots gezet en de vogels waren mak en zonder eenig vermoeden van iets kwaads — dat wij dan ook in de verste verte niet van plan waren hun aan te doen. Verscheidene malen gingen we even zitten vlak bij een papegaaiduiker (*Fratercula arctica*), die dan zijn hoofd omdraaide en onze bewegingen volgde met een lachwekkend plech-

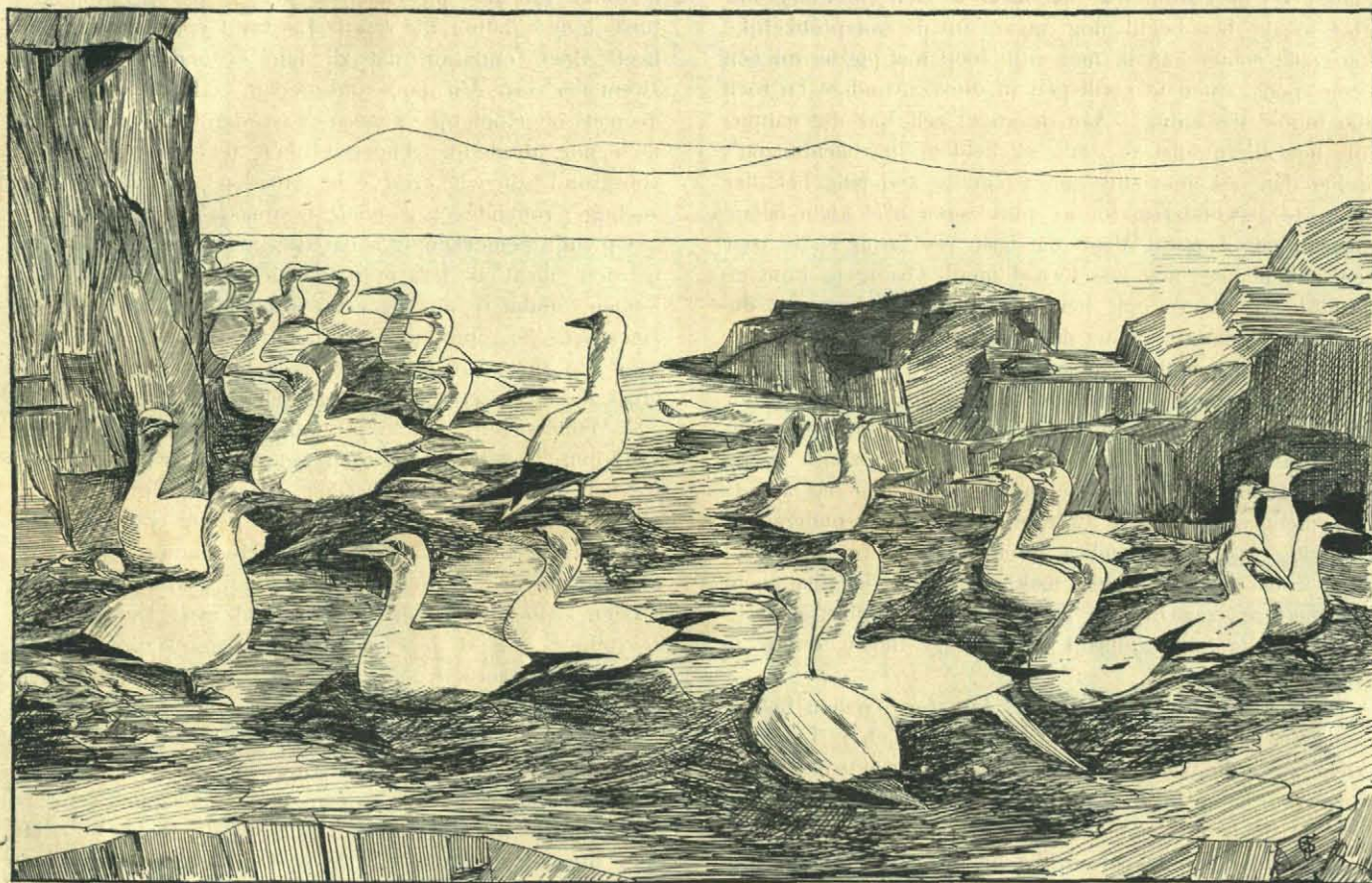
tige uitdrukking van nieuwsgierigheid en belangstelling zonder de minste zweem van angst. Die papagaaiduikers broeden op het eiland in groot aantal. De grazige hellingen waren geheel doorgraven met hun holen, waar wij ieder oogenblik in doorzakten en, terwijl we zoo voortstrompelden vlogen overal rondom ons de vogels pijsnel er uit. De meeste eieren waren „bezet” en hadden hun teekening bijna geheel verloren.

Voor de natuuronderzoeker evenwel is het belangrijkste, dat op Little Skellig te zien valt, de kolonie van Jan van Genten. Het oostelijk gedeelte van 't eiland is bijna zonder eenige plantengroei en bestaat uit vrij uitgestrekte

punten ongeveer vier voet van elkander. Alle waren stevig opgebouwd uit gras en de bladeren en stammen van verschillende kustplanten, die op de rots groeiden, zooals zeekool (*Crambe maritima*), Engelsch gras, (*Armeria maritima*) lepelblad (*Cochlearia anglica*), en die, welke wij onderzochten, bevatten weinig zeewier.

De nestwand was iets meer dan twee decimeter dik, de bodem bestond uit een zwarte, nattige, gistende en rottende massa; de bovenlaag, ongeveer een decimeter dik, bestond uit frisch, groen, droog materiaal.

De nesten waren alle geplaatst op vlakke of flauw hellende plaatsen; ook op een tafelvormige klip, in zee geheel

Kolonie van broedende Jan van Genten op Little Skellig.

rotsvlakten die terrasvormig opstijgen. Daar bevonden zich honderden nesten van de rotspelikanen. Toen wij tusschen de vogels doorliepen, verdraaiden zij hun nekken en bliezen ons aan, net als gewone tamme ganzen op een boerenhof en alleen als wij vlak bij een nest kwamen, vloog er soms een vogel op. Dit deden zij nog al onhandig, daarbij uitten zij driemaal achtereen een schor geschreeuw en klapwiekten een meter of zoo langs de grond, voordat zij zich in de lucht verhieven. Hierbij kwam hun éene ei soms van zijn plaats en soms brak het, hoewel het nest anders diep genoeg was. Enkele eieren die wij zagen, waren pas gelegd en bijna zuiver wit, maar de meeste waren dicht met vlekken bezet. Wij merkten bij de eieren, die wij onderzochten, een aanzienlijk verschil in grootte op.

Waar de nesten dicht bijeen lagen, lagen hun midden-

afgezonderd, zagen we een aantal vogels broeden. Toen wij op het hoogste punt halt hielden, waren de Genten van de laagste terrassen weer op hun nesten teruggekomen en in het heldere zonneschijn was de aanblik van die witte vogels onder ons en de vele honderden hoog in de blauwe lucht iets, om nooit te vergeten. Iets verder vonden we enkele jonge vogels, juist uit de dop gekropen, kaal en hulpeloos en leigrauw van kleur. Tusschen de nesten lag veel visch, bijna allemaal makreelen, sommige nog versch, andere half vergaan *en alle zonder kop*. Wij zagen geen andere visch, noch eenig spoor van ander voedsel. Een ontzaglijke hoeveelheid visch moet door deze Genten in de loop van een zomer verdelgd worden; zij blijven op 't eiland van Februari tot October.

Zoover Candler.

Ook andere schrijvers maken melding van de groote

makheid der rotspelikanen op hun broedplaatsen. In het grootste werk over de vogels van Europa, dat van Sharpe en Dresser, wordt verteld hoe een bezoeker de broedende vogels wel over de rug streek en hoe die dan een tevreden knorrend geluid lieten hooren, dat veel leek op „grog, grog, grog.” Een ander echter vond ze in een minder joviale stemming en beweert, dat een oude vogel hem haast een oog had uitgepikt.

De jonge vogels zijn eerst geheel kaal, later krijgen zij diep donkerbruine veeren, bij zwart af, maar aan iedere veer zit een wit tipje. De jonge vogel op blz. 183 afgebeeld, was bijzonder gaaf van veeren, daardoor was zijn teekening bijzonder zuiver en regelmatig. Dit is op de zinco-grafie zoo heel duidelijk niet meer te zien en 't vergrootglas maakt het beeld nog vager; op de oorspronkelijke fotografie echter kan ik met mijn loep met plezier mij een heele poos zitten te verdiepen in die eenvoudige en toch zoo mooie teekening. Aan de vogel zelf was die natuurlijk het allermooist te zien, we hebben in Steenhuizen's atelier dan ook met zijn vieren tegelijk zoo lang het dier zitten te bewonderen, tot we juist zoo'n heel klein beetje museumgek waren. Maar dat gaat wel over en is voor een enkele keer nog zoo kwaad niet. Overigens kunt ge dezelfde teekening ook bewonderen bij een spreekw, die juist zijn najaarsrui achter de rug heeft, maar die is natuurlijk een dozijn malen kleiner.

Die jonge vogels, vooral de zeer jonge, werden vroeger bij duizenden gevangen en gegeten. Tegenwoordig gebeurt dat nog wel, maar veel minder, want ze zijn uit de smaak geraakt, wat bij dieren die nooit met iets anders dan met visch gevoerd worden, niet te verwonderen is. Gelukkig voor hen, anders zouden ze weldra uitgeroeid zijn, want bij hun groote makheid en de regelmatigheid waarmee ze jaar in jaar uit dezelfde broedplaatsen weer opzoeken, is het natuurlijk een geringe moeite om ze te pakken te krijgen.

De teekening van broedende Jan van Gent heb ik gemaakt naar een fotografie van R. Welch, Lonsdale street 49 te Belfast. Deze fotograaf maakt bijzonder veel werk van natuurlijke historie en heeft honderden fotografieën in de handel gebracht van belangwekkende plaatsen en voorvallen uit de natuurlijke historie van Ierland, zoo wel wat zoölogie als botanie of geologie aangaat. Ik vermeld dit opzettelijk als een voorbeeld tot navolging. Wie weet, hoeveel van onze lezers zich verheugen in 't bezit van een goed fotografie-toesfel. Welnu ga daar eens mee op uit, en doe bijvoorbeeld opnamen van hongerige meeuwen in een stadsgracht, een groep bonte kraaien om een bijt, een reigerkolonie, een koetenbuurt, een stuk ruïne van Brederode met bloeiende muurbloemen, wat grillige vormen van jeneverbesstruiken, een groep paddestoelen in het herfstwoud of wat dan ook, als het maar duidelijk en treffend wordt weergegeven en voor de kennis van de Natuurlijke Historie van ons land van belang kan zijn. Wie schenkt ons in dit opzicht zijn medewerking?

De fotografie van de broedende Jan van Gent moge

als een voorbeeld gelden, hoe zulk een illustratie artistiek en wetenschappelijk tegelijk kan zijn. De stoute rotsmassa's in hun grillige verweeringsvormen zijn uitstekend weergegeven, evenals de kale vlakte, waarop het vijf-entwintigtal vogels zoo gegroepeerd is, dat het werkelijk de indruk maakt van een groote menigte. En wat een verscheidenheid en beweging in die dieren! De broedende vogels zijn van verschillende kanten te zien, sommige van voren, andere van achteren of van ter zijde, vooraan links is er een van zijn nest afgewaggeld. Zijn groot wit ei is duidelijk te zien, evenals dat op het nest er achter. Juist in 't midden van de plaat is een vogel opgerezen en staart nieuwsgierig rond. Die heeft me nog het meest getroffen van alle, hij staat zoo sierlijk los op het nest en juist in de houding, die van de Jan van Gent het sprookje heeft doen ontstaan, dat zij hun ei onder het breede zwemvlies van één poot uitbroeden. Als dit op zichzelf al niet ongeloofelijk genoeg was, dan zou de waarheid toch nog duidelijk genoeg blijken uit de vogels op de voorgrond, die die zoo echt broedend op de donkere, vochtige, rottende en gistende nestmassa's gezeten zijn.

Op mijn penteekening is dat alles maar heel onvoldoende te zien, maar ik heb mijn toevlucht wel daartoe moeten nemen, omdat ik niet de echte fotografie, maar slechts een zincografische reproductie ervan bezit. En had ik nu weer eens een zinco van een zinco laten maken, dan was daar, vrees ik, niet veel van terechtgekomen.

's Winters blijven vele Jan van Gent in de nabijheid van hun broedplaatsen rondzwerven, maar de meesten trekken naar zuidelijke zeeën; vooral in de buurt van Gibraltar schijnen ze dan in grooten getale voor te komen.

Nu zit ik nog met één kwestie. Hoe komt het, dat de vogels, die in October of November bij ons komen aanwaaien, zoo afgemat en uitgehongerd zijn? De Bass-rock is ruim 700 K.M. hier vandaan, Sulasgeir 1200 en Little Skellig ook zoowat. Nu zijn dat respectabele afstanden, maar voor een vogel als de Jan van Gent hebben ze toch niet veel te beduiden. Van de bonte kraai, die toch een tamelijk logge vlieger is, is onwederlegbaar aangetoond, dat hij bij de 200 K.M. in een uur kan afleggen, een rotspelikaan doet er met plezier nog veertig K. M. bij. Hij kan dus in drie uur van de Bass-rock hier heen komen en van Little Skellig in een uur of vijf. Dat moet een reis zijn over de duistere herfstzee onder 't vliegend zwerk! Nu kan een vogel met gemak wel vijftien uur of nog meer zelfs achter elkaar doorvliegen, zonder te eten of te rusten. De Jan van Gent moesten hier dus aankomen zoo frisch als een hoentje. Nu is dit wel mogelijk, dat zij er geen lust in hebben, met de storm meegevoerd te worden, tegen hem inworstelen, na uren strijdens bezwijken en dan een goed heenkomen zoeken.

Maar zou het ook niet kunnen, dat het Amerikaansche vogels zijn? New-Foundland is 5000 K.M. ver, met een snelheid van 240 K.M. per uur, zou een Jan van Gent voor die afstand dus ruim 20 uur noodig hebben. En dan had hij alle reden om bekaf te zijn.

J. P. T.